

EDYCJA ŹRÓDŁOWA

BARBARA BONAR CHR, Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie
<https://orcid.org/0000-0003-0625-4477>
laudem75@gmail.com

PROTOKÓŁ Z POŚWIĘCENIA NOWEJ CHORAĞWI BRACTWA ŚWIĘTEJ ZOFII W 1885 R.

STRESZCZENIE: W artykule dokonano edycji dokumentu pochodzącego ze szczytowej gałki chorągwi Bractwa św. Zofii a upamiętniającego jej poświęcenie. Sam dokument przechowywany jest w archiwum kościoła św. Marka w Krakowie a jego edycja stanowi cenny wkład w XIX-wieczne dzieje Bractwa.

SŁOWA KLUCZOWE: Bractwo św. Zofii w Krakowie, kościół św. Marka w Krakowie, chorągiew bracka, ks. Józef John.

THE MINUTES OF THE DEDICATION OF THE NEW FLAG OF THE BROTHERHOOD OF SAINT SOPHIA IN 1885 – SOURCE EDITION

ABSTRACT: The article focuses on the edition of a document from the top knob of the flag of the Brotherhood of St. Sophia that commemorated its consecration. The document is kept in the archives of St. Mark's Church in Krakow and its edition is a valuable contribution to the 19th century history of the Brotherhood.

KEYWORDS: Brotherhood of St. Sophia in Krakow, St. Mark's Church in Krakow, Brotherhood flag, Priest Józef John.

Translated by dr Joanna Szczepańska-Włoch

W dawnym probostwie przy kościele św. Marka w Krakowie, w salce zwanej od dawna „muzeum”, wisi na ścianie chorągiew bracka. Nieliczni wiedzą, że jest ona następczynią chorągwi, która znajduje się obecnie w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie. Nie jest znana przyczyna ani data przekazania tej chorągwi do Muzeum. Wzmianka o niej w katalogu wystawy rzemiosła artystycznego z roku 1902 opra-

cowanego przez Emmanuela Świeykowskiego sugeruje, że mogło to nastąpić z końcem XIX lub początkiem XX wieku. Jak dowiadujemy się z protokołu, który umieszczono w gałce chorągwi, bractwo podjęło myśl zastąpienia zniszczonej chorągwi nową, która stanowiła niemal kopię swej poprzedniczki. Więcej na temat tej pierwszej pisze Maria Taszycka w artykule *Krakowska chorągiew bracka z początku w. XVII*¹.

Bractwo św. Zofii, które powstało przy kościele św. Marka w roku 1410, było pierwszym krakowskim bractwem powstałym przy wspólnocie zakonnej, a nie parafialnej. Przechodziło swoje wzloty i upadki, by w XIX w. po kasacie kanoników regularnych od pokuty i śmierci ostatniego zakonnika dostać się pod opiekę kleru diecezjalnego, który objął w zarząd kościół św. Marka. Opracowania powstałe na temat bractwa nie poświęcają uwagi jego dziejom w XIX w.² Uzasadniona jest więc edycja źródłowa dokumentu, który upamiętnia dzień 31 maja 1885 r., w którym to uroczystość dokonano poświęcenia nowej chorągwi bractwa.

Na samą uroczystość zapraszały krakowskie gazety. W „Czasie” napisano iż „rzeczona chorągiew należąca podobno do naozdobniejszych w mieście, odrobioną została z zalecającą się starannością w pracowni panny Barbary Darowskiej, przy ul. św. Tomasza”³.

Edytowany dokument dotyczący poświęcenia znajduje się w zespole „Bractwo św. Zofii” w zbiorach archiwum kościoła św. Marka w Krakowie. Przechowywany jest w małym, tekturowym pudełku. Dokument ma wymiary 49 x 12 cm.

Pisarzem aktu był najprawdopodobniej ks. Józef John, ówczesny promotor Bractwa. Wprawdzie na dokumencie nie ma o tym wzmianki, ale porównanie z innymi dokumentami, które pisał i podpisywał, a które zachowane są w Archiwum Kurii Metropolitalnej Krakowskiej,

¹ „Rozprawy i Sprawozdania Muzeum Narodowego w Krakowie”, T. 7 (1962), s. 266-287.

² T. M. Trajdos, *Bractwo św. Zofii przy kościele św. Marka w Krakowie (XV-XVIII w.)*, „Nasza Przeszość”, R. 71, 1989, s. 5-59; *Bractwo św. Zofii – 600 lat istnienia*, red. M. Łużna, J. Machniak, Kraków 2010; T. M. Trajdos, *Mieszkaństwo ze Spisza w szeregach bractwa św. Zofii przy kościele św. Marka w Krakowie*, „Nasza Przeszość” R. 129, 2018, s. 81-148; A. Bruździński, *Kanonicy regularni od pokuty na ziemiach polskich*, Kraków 2003, s. 208-216; A. Bruździński, *Bractwa religijne w siedemnastowiecznym Krakowie*, [w:] *Historia świadectwem czasów. Księdzu profesorowi Markowi Tomaszowi Zahajkiewiczowi*, red. W. Biela, S. Tytus, Lublin 2006, s. 103-147.

³ „Czas”, nr 121 (30 V) 1885, s. 4; por. „Nowa Reforma”, nr 121 (30 V) 1885, s. 2.

można domniemywać, iż ten dokument również wyszedł spod jego ręki. Urodził się w roku 1823, święcenia kapłańskie otrzymał w 1846 w archidiecezji warszawskiej. Przez 8 lat był wikarym kolegiaty łowickiej a w latach 1854-1864 proboszczem w Lewiczynie, w powiecie grójeckim⁴. Podczas powstania styczniowego często był wzywany do różnych posług przez ówczesny rząd narodowy⁵. „Zdradzony, skazany został na wygnanie w stepy zawołżańskie, gdzie przerzucany ciągle w różne miejscowości, mimo surowego zakazu, spełniał posługi duchowne względem napotykanych wszędzie katolików i ziomków”⁶. W jednym z listów z roku 1876, pisanych z wygnania w Symbirsku, ks. Władysław Bajkowski wspomina, że ks. Józef John jest w stepach w nędznej mieścinie Nikołajewsk w powiecie samarskim, a wcześniej wypędzono go i z Kazania i z Samary „za spełnianie obrzędów religijno kościelnych”⁷. W Nikołajewsku był jeszcze w roku 1880⁸. Po otrzymaniu pozwolenia na opuszczenie Rosji wyjechał do Krakowa, gdzie zamieszkał w Domu Księży Emerytów około roku 1885⁹. W roku 1893 został kapelanem Cmentarza Rakowickiego i funkcję tę pełnił do roku 1896, kiedy to zrezygnował. Zmarł 4 grudnia 1906 r. i został pochowany w kwaterze Wschodniej Cmentarza Rakowickiego¹⁰.

Wspomniany akt jest świadectwem żywotnego działania bractwa, jego dbania o tradycje oraz jego możliwości związane ze zbiórką finansową, przeznaczoną na wykonanie nowej chorągwi. Ponadto jest również cennym uzupełnieniem do obrazu religijności miasta Krakowa końca XIX wieku.

⁴ Por. „Głos Narodu” nr 446 (21 IX) 1906, s. 4; por. *Sanktuarium Matki Bożej Lewiczynskiej Pocztykowskiej Strapionych Pani Ziemi Grójeckiej*, <https://sanktuarium-lewiczyn.pl/index.php/historia/proboszczowie> [24.09.2023].

⁵ „Głos Narodu” nr 446 (21 IX) 1906, s. 4.

⁶ Tamże.

⁷ P. K u b i c k i, *Bojownicy kapłani za sprawę Kościoła i ojczyzny w latach 1861-1915. Materiały z urzędowych świadectw władz rosyjskich, archiwów konsystorskich, zakonnych i prywatnych. Cz. 3: Uzupełniająca pierwsze dwie*, T. 1, Sandomierz 1939, s. 315.

⁸ Tamże, s. 325, 332, 340.

⁹ Archiwum Kościoła św. Marka w Krakowie, b. sygn., *Lista kapłanów zostających w Domu XX Emerytów Krakowskich sporządzona od 1 Marca 1842 r za rządów X Piątkowskiego Serafina początkowo Administratora a później Rektora tegoż Domu*, k. 5v.

¹⁰ K. T. S o j k a, K. G r o d z i s k a, *Świątynia z progu wieczności: w 150-lecie kościoła Zmartwychwstania Pańskiego na Cmentarzu Rakowickim*, Kraków 2012, s. 46-48; K. G r o d z i s k a - O ż ó g, *Cmentarz Rakowicki w Krakowie*, II wyd. uzup. i popr., Kraków 1987, s. 50.

Edycja źródłowa tekstu została przygotowana według instrukcji Kazimierza Lepszego¹¹. W edycji uwspółcześiono pisownię i interpunkcję natomiast pozostawiono charakterystyczne cechy ówczesnego języka. W przypisach nie uwzględniono osób, których nie udało się zidentyfikować oraz powtarzających się nazwisk.

TEKST ŹRÓDŁOWY

Działo się w kościele S. Marka, przy ulicy Sławkowskiej w Krakowie dnia 31 maja 1885 r.

w Uroczystość S. Trójcy

gdy na Stolicy Apostolskiej zasiadał Jego Świątobliwość Papież Leon XIII¹² a ster państwa austriackiego dzierżył szczęśliwie panujący cesarz Franciszek Józef I¹³; rządy zaś diecezji krakowskiej sprawował najprzewielebniejszy ks. biskup Albin Dunajewski¹⁴ – kiedy jednocześnie namiestnikiem cesarskim dla Galicji i Wielkiego Księstwa Krakowskiego był JW. Filip Zaleski¹⁵; marszałkiem krajowym JW. Mikołaj Zyplikiewicz¹⁶;

¹¹ *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, red. K. Lepszy, Wrocław 1953.

¹² Leon XIII, właśc. Gioacchino Vincenzo Raffaele Luigi Pecci; ur. 2 III 1810 w Carpineto, zm. 20 VII 1903 w Watykanie, papież w okresie od 20 II 1878 do 20 VII 1903, zob. Z. Zieliński, *Leon XIII*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, t. X, red. E. Zieman, Lublin 2004, kol. 777-778.

¹³ Franciszek Józef I (ur. 18 VIII 1830 w pałacu Schönbrunn koło Wiednia, zm. 21 XI 1916 tamże) od 1848 cesarz Austrii i król Węgier, zob. S. Grodziski, *Franciszek Józef I*, Wrocław 2006.

¹⁴ Albin Dunajewski herbu Sas (ur. 1 III 1817 w Stanisławowie, zm. 18 VI 1894 w Krakowie) biskup diecezjalny krakowski w latach 1879-1894, kardynał prezbiter od 1890, zob. T. Głemna, M. Tyrowicz, *Dunajewski Albin*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny [dalej-PSB]*, T. 5/1, z. 21, Kraków 1939-1946, s. 462-465.

¹⁵ Filip Krzysztof Artur Zaleski herbu Dołęga (ur. 25 IX 1836 we Lwowie, zm. 21 IX 1911 w Truskawcu) polski arystokrata i polityk konserwatywny, od 1871 r. radca namiestnictwa, a od 1883 c.k. namiestnik Galicji, zob. *Zaleski Filip*, [w:] *Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powszechna*, T. 18, Kraków [1929], s. 250.

¹⁶ Mikołaj Zyplikiewicz (ur. 28 XI 1823 w Starym Mieście, zm. 16 V 1887 w Krakowie), w latach 1874-1881 był prezydentem Krakowa, w latach 1881-1886 pełnił

delegatem starostą JW. Kazimierz hr. Badeni¹⁷; a prezydenturę miasta Krakowa piastował JW. Feliks Szlachtowski¹⁸; miało miejsce poświęcenie chorağwi istniejącego przy tutejszym kościele Bractwa Ś. Zofii.

Rzeczzone bractwo, pod kierunkiem obecnego promotora ks. Józefa Johna¹⁹, będąc w posiadaniu dawnej, kolejną wieków zniszczonej chorağwi, powzięło myśl zastąpienia jej nowym znamieniem. Stan kasy brackiej nie odpowiadał chwalebnyim zamiarom, wszakże gorliwe zabiegi członków tego Stowarzyszenia, a mianowicie PP Józefa Moskała²⁰, wybranego na ostatniej, w dniu 25 maja r.b. odbytej sesji jednogłośnie Starszym, tudzież Jana Skórzyńskiego²¹, pełniącego od roku urząd kasjera i Józefa Gąsiorka²², z tejże daty Podstarszego, zdołały pokonać wszystkie trudności i opatrzyć Bractwo piękną, z doborowej, koloru czerwonego, materyi, w pracowni p. Barbary Darowskiej, starannie odrobioną chorağwią; a stało się to przeważnie przy znakomitym współudziale JW. Róży z hr. Branickich Stanisławowej hr. Tarnowskiej²³ i pomocy wielu dobroczynnych osób z imienia i nazwiska tu wyszczególnionych.

funkcję Marszałka Sejmu Krajowego; *Zybkiewicz Mikołaj*, [w:] *Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powszechna*, T. 18, Kraków [1929], s. 309.

¹⁷ Kazimierz Feliks Badeni (ur. 14 X 1846 w Surochowie, zm. 9 VII 1909), starosta w Żółkwi, w Rzeszowie oraz Krakowie; poseł na Sejm Krajowy Galicji kadencji V, VI, VII, VIII i IX; w latach 1888-1895 namiestnik Galicji; w latach 1895-1897 premier Austrii, zob. S. T a r z y ń s k i, *Badeni Kazimierz*, PSB T. 1, Kraków 1935, s. 205-207.

¹⁸ Feliks Szlachtowski (ur. 20 XI 1820 we Lwowie, zm. 11 III 1896 w Wojsławiu koło Mielca), w latach 1869-1873 pełnił funkcję wiceprezydenta Krakowa będąc najbliższym współpracownikiem prezydenta Józefa Dietla; sam zaprzysiężony został w 1884 r. na funkcję prezydenta Krakowa, ponownie wybrany w 1890 pozostał na tym stanowisku do 10 V 1893, kiedy złożył rezygnację z funkcji prezydenta miasta, zob.: P. M. Ż u k o w s k i, *Szlachtowski Feliks*, PSB T. 48/3, z. 198, Warszawa-Kraków 2012, s. 338-341.

¹⁹ Józef John, promotor Bractwa św. Zofii, wpisany do Księgi brackiej 15 maja 1884 r., zob. Bractwo św. Zofii 2, *Książka Arcybractwa S. Zofii exystującego przy kościele święt Marka Ewangelisty w Krakowie odnowiona 1855 r.* [dalej= Księga bracka], k. 146.

²⁰ Józef Moskała, starszy bractwa, wpisany do Księgi brackiej 6 stycznia 1874 r., zob. *Księga bracka*, k. 144.

²¹ Jan Skórzyński, członek Bractwa św. Zofii, wpisany do Księgi brackiej 2 czerwca 1874 r., *Księga bracka*, k. 144.

²² Józef Gąsiorek, podstarszy bractwa, wpisany do księgi 20 marca 1881 r., *Księga bracka*, k. 145.

²³ Róża Maria z hr. Branickich Tarnowska, ur. 3 VIII 1854 w Warszawie, zm. 23 II 1942 w Rudniku nad Sanem; córka hr. Konstantego Branickiego oraz Jadwigi z Potockich

JOśw. księżniczka Helena Sanguszkówna²⁴
JOśw. księżna Marcelina Czartoryska²⁵
JOśw. księżna Marya Tadeuszo Lubomirska²⁶
JOśw. księżna Róża Eugeniuszo Lubomirska²⁷
JW. hrabina Zofia Janowa Tarnowska²⁸
JW. hrabina Helena Małachowska²⁹
JW. hrabina Zofia Wodzicka³⁰
JW. hrabina Wołodkiewiczowa³¹

h. Pilawa, żona Stanisława hr. Tarnowskiego, zob. J. Dunin-Borkowski, *Almanach Błękitny. Genealogia żyjących rodów polskich*, Warszawa-Lwów 1908, s. 936; M. J. Minakowski, *Wielka genealogia Minakowskiego (Wielcy.pl)*, wydanie z 16.09.2023.

²⁴ Helena Sanguszkówna, ur. 15 IV 1836 w Krakowie, zm. 21 IV 1891, córka hr. Władysława i Izabelli Marii z Czartoryskich, zob. M. J. Minakowski, *Wielka genealogia Minakowskiego (Wielcy.pl)*, wydanie z 13.09.2023.

²⁵ Marcelina z Radziwiłłów Czartoryska, ur. 18 V 1817 w Podłużnem, zm. 5 VI 1894, córka ks. Michała i Emilii z Worcellów, żona Aleksandra Romualda ks. Czartoryskiego, ceniona pianistka, protektorka Krakowskiego Towarzystwa Muzycznego, prezesowa Towarzystwa św. Wincentego a Paulo, zob. J. Dunin-Borkowski, *Almanach Błękitny...*, s. 15.

²⁶ Maria z hr. Zamoyskich Lubomirska, ur. 25 IV 1841 w Wysocku, zm. 23 XII 1922 w Warszawie, córka hr. Zdzisława i Józefy z Walickich, żona Jana Tadeusza hr. Lubomirskiego, zob. J. Dunin-Borkowski, *Almanach Błękitny...*, s. 68, M. J. Minakowski, *Wielka genealogia Minakowskiego (Wielcy.pl)*, wydanie z 16.09.2023.

²⁷ Róża z hr. Zamoyskich Lubomirska, ur. 29 VII 1836 w Warszawie, zm. 12 X 1915 w Wilnie, córka hr. Andrzeja i Róży z hr. Potockich, żona Eugeniusza Adolfa hr. Lubomirskiego, działacza politycznego i gospodarczego, zob. J. Dunin-Borkowski, *Almanach Błękitny...*, s. 65-66, M. J. Minakowski, *Wielka genealogia Minakowskiego (Wielcy.pl)*, wydanie z 13.09.2023.

²⁸ Zofia z hr. Zamoyskich Tarnowska, ur. 30 X 1836 w Wiedniu, zm. 30 XII 1930 w Dzikowie, córka hr. Zdzisława i Józefy z Walickich, żona Jana Dzierżysława hr. Tarnowskiego, zob. J. Dunin-Borkowski, *Almanach Błękitny...*, s. 932-933, M. J. Minakowski, *Wielka genealogia Minakowskiego (Wielcy.pl)*, wydanie z 13.09.2023.

²⁹ Helena Małachowska, niezamężna córka Jana Nepomucena hr. Małachowskiego i Rozalii ze Świdzińskich, zob. A. Zahorski, *Małachowski Jan Nepomucen*, [w:] PSB, t. 19, Kraków 1974, s. 404; K. Ochniak, „Madonna” Teofila Lenartowicza w *Wieliczce*, „Modus. Prace z historii sztuki”, III (2002), s. 27, przypis 2.

³⁰ Zofia z Ryszczewskich hr. Wodzicka, ur. 11 III 1816, zm. 1 X 1890 w Krakowie, córka hr. Gabriela i Celestyny ks. Czartoryskiej, żona Franciszka Ludwika hr. Wodzickiego, wiceprezeska Towarzystwa św. Wincentego a Paulo w Krakowie, J. Dunin-Borkowski, *Almanach Błękitny...*, s. 996.

Jego Excelencya Paweł Popiel³²

Ksiądz Franciszek Pobutkiewicz³³

W. Józefa Górczyńska

P. Józef Kękuś

P. Zofia Stawarska³⁴

P. Józef Moskała

P. Zofia Jachimka

P. Wojciech Frycz

P. Józef Gąsiorok

P. Korzeniowska

P. Władysław Fiszer

P. Kościński

P. Zubrzycka

P. Zofia Strenk

P. Anna Sikorska

P. Zofia Dais

P. Katarzyna Tuchalska³⁵

P. Anna Kirchaus

P. Franciszek Kirchaus

P. Stankiewiczowa³⁶

³¹ Zofia Wołodkiewiczowa ur. 9 I 1842, zm. 22 VI 1900, nadzwyczajna opiekunka wszystkich ubogich i cierpiących w Krakowie; filantropka, wielka dobrodziejka siostr sercanek w Krakowie; por. T. Ż y c h l i ń s k i, *Złota Księga szlachty polskiej*, Poznań 1901, s. 227-228.

³² Paweł Popiel herbu Sulima ur. 21 VII 1807 w Krakowie, zm. 6 III 1892 tamże, ziemianin, publicysta i polityk konserwatywny, konserwator zabytków, por. S. Kieniewicz, *Popiel Paweł*, PSB, T. 27/3, z. 114, s. 568-572.

³³ Franciszek Pobudkiewicz ur. 1826 w Wieliczce, zm. 30 XII 1892 w Krakowie, wikary katedry na Wawelu, wpisany do księgi 26 kwietnia 1874 r., *Księga bracka*, k. 144; por. *Elenchus Cleri Partis Dioecesis Cracoviensis sub Dominio Caesareo-Austriaco Sitaе 1855; Elenchus Venerabilis Cleri tam Saecularis quam Regularis Partis Dioecesis Cracoviensis...; Elenchus Venerabilis Cleri tam Saecularis quam Regularis Dioeceseos Cracoviensis pro Anno Domini 1893*.

³⁴ Zofia Stawarska wpisana do bractwa 15 maja 1875, *Księga bracka*, k. 144.

³⁵ Katarzyna Tuchalska wpisana do bractwa 27 lutego 1867 r., *Księga bractwa*, k. 140.

³⁶ Przymuszalnie tożsama z Joanną z Rogowskich Stankiewiczową, żoną Kazimierza Stankiewicza oraz opiekunka Stanisława Wyspiańskiego; M. J. M i n a k o w s k i, *Wielka genealogia Minakowskiego (Wielcy.pl)*, wydanie z 16.09.2023.

W nowej chorągwi starano się zachować wszystkie cechy dawniejszej, i dla tego obecna jest właściwie dokładną kopią swojej poprzedniczki – wizerunki bowiem, herby i godła, jakie tamta nosiła, są też ozdobą dzisiejszej i jedynie dodano do nich herb „Leliwa” służący rodowi Współfundatorki a zajmujący ostatnie miejsce z prawej strony festonu.

[strona verso]

Dla nadania będącej w mowie chorągwi piętna kościelnego, przez jej poświęcenie, zwrócili się Bracia z pokorną prośbą do wspomnianego na wstępie Pasterza diecezji, który z całą gotowością raczył najłaskawiej przychylić się do prośby i po odprawionej uroczystości przez ks. Józefa Johna Najświętszej Ofiarze dokonać przepisane rytuałem obrzędu: przy którym w charakterze kumów stanęły pełne poczucia religijnego następujące osoby: W. Władysław Wołodkiewicz³⁷ i Księżna Róża Eugeniuszowi Lubomirska, tudzież Książę Eugeniusz Lubomirski³⁸ i Róża Stanisławowa hrabina Tarnowska.

Następnie WJ ks. Stanisław Załęski³⁹ z Towarzystwa Jezusowego przemówił do licznie zgromadzonego ludu i wyjaśniwszy znaczenie chorągwi zachęcił słuchaczy do wytrwałej w tem życiu walki, po której dopiero będzie im wolno ująć chorągiew jako symbol zwycięstwa.

Po zakończeniu w opisany sposób aktu poświęcenia chorągwi, odczytany został niniejszy protokół i przez uczestniczących w obrzędzie własnoręcznie podpisany, a ostatecznie w szczytowej gałce tejże chorągwi złożony ku przysłej wiadomości potomnych.

³⁷ Najprawdopodobniej chodzi o Władysława Wołodkowicza ur. 31 XII 1831 w Gródku, zm. 1 V 1889 w Krakowie, syna Hipolita i Ludwiki z Dudzińskich; M. J. M i n a - k o w s k i, *Wielka genealogia Minakowskiego (Wielcy.pl)*, wydanie z 16.09.2023.

³⁸ Eugeniusz Lubomirski ur. 17 VI 1825 w Dubrownie, zm. 15 IX 1911 w Kruszyńcu; działacz polityczny i gospodarczy; por. O. B e i e r s d o r f, *Lubomirski Eugeniusz*, PSB, T. 18/1, z. 76, s. 8-9.

³⁹ Stanisław Załęski ur. 11 IX 1843 w Krakowie, zm. 23 VIII 1908 w Nowym Sączu; jezuita, historyk zakonu, publikował rozprawy polemiczne, homiletyczne i ascetyczne; por. *Załęski Stanisław*, [w:] *Encyklopedia Wiedzy o Jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1546-1995*, oprac. L. G r z e b i e ń, Kraków 2004, s. 780.

[podpisy:]

+ Albin Biskup Krakowski
 Władysław Wołodkiewicz
 Róża Lubomirska
 Eugeniusz Lubomirski
 Róża z Branickich Stanisławowa Tarnowska
 Pater Stanislaus Załęski S.J
 ks. Józef John Promotor

[Inne herby na tej Chorağwi są pomieszczone w następującym porządku:]

W polu środkowym, od góry: „Godło Pawła V Papieża” rządzącego kościołem od 1605 do 1621 r.

„Orzeł biały jednogłowy” królestwa Polskiego
 W temże polu, od spodu: „Pruss⁴⁰” i „Nieczuja⁴¹”

Na festonie dolnym:

„Gryf” z krzyżem utkwionym w sercu⁴²

„Gryf” z krzyżem pojedynczym i kapeluszem kardynalskim nad tarczą⁴³

„Trzy baszty z orłem białym” miasta Krakowa

„Lubicz” z kapeluszem kardynalskim powyżej tarczy⁴⁴.

⁴⁰ Niezidentyfikowanej osoby.

⁴¹ Niezidentyfikowanej osoby.

⁴² Serce z krzyżem jest godłem kanoników regularnych od pokuty, gryf (lub lew) to figura dodająca pewnej całości przedstawieniu; por. M. T a s z y c k a, *Krakowska chorağiew bracka...*, s. 278.

⁴³ Maria Taszycka podaje, że herb ten wskazuje na konkretną postać historyczną, ponieważ identyczny występuje na czerwonej kapie z kościoła Bożego Ciała w Krakowie. Niestety nie udało się zidentyfikować osoby. Taszycka wskazuje, iż można przypuszczać, że chodzi o osobę Pawła Dębskiego, kanonika i sufragana krakowskiego przy biskupie Tylickim. Ale herb ten byłby w tym przypadku swobodnym przetworzeniem herbu Prawdzic; por. T a s z y c k a, *Krakowska chorağiew bracka...*, s. 278-279.

⁴⁴ Herb bpa Piotra Tylickiego.

BIBLIOGRAFIA

Źródła rękopiśmienne**Archiwum Kościoła św. Marka w Krakowie**

- Bractwo św. Zofii 1, *Dokument z poświęcenia chorągwi Bractwa św. Zofii z dnia 31 maja 1885 r.*
- Bractwo św. Zofii 2, *Książka Arcybractwa S. Zofii exystującego przy kościele św. Marka Ewangelisty w Krakowie odnowiona 1855 r.*
- B. sygn., *Lista kapłanów zostających w Domu XX Emerytów Krakowskich sporządzona od 1 Marca 1842 r za rządów X Piątkowskiego Serafina początkowo Administratora a później Rektora tegoż Domu.*

Opracowania

- Beiersdorf O., *Lubomirski Eugeniusz*, PSB, T. 18/1, z. 76, Wrocław 1973, s. 8-9.
- Bractwo św. Zofii – 600 lat istnienia*, red. M. Łuzna, J. Machniak, Kraków 2010.
- Bruździński A., *Kanonicy regularni od pokuty na ziemiach polskich*, Kraków 2003.
- Bruździński A., *Bractwa religijne w siedemnastowiecznym Krakowie*, [w:] *Historia świadectwem czasów. Księdzu profesorowi Markowi Tomaszowi Zahajkiewiczowi*, red. W. Bielak, S. Tylus, Lublin 2006, s. 103-147.
- Dunin-Borkowski J., *Almanach Błękitny. Genealogia żyjących rodów polskich*, Warszawa-Lwów 1908.
- Glema T., M. Tyrowicz, *Dunajewski Albin*, PSB, T. 5/1, z. 21, Kraków 1939-1946, s. 462-465.
- Grodziska-Ożóg K., *Cmentarz Rakowicki w Krakowie*, II wyd. uzup. i popr., Kraków 1987.
- Kieniewicz S., *Popiel Paweł*, PSB, T. 27/3, z. 114, Wrocław 1983, s. 568-572.
- Kubicki P., *Bojownicy kapłani za sprawę Kościoła i ojczyzny w latach 1861-1915. Materiały z urzędowych świadectw władz rosyjskich, archiwów konsystorskich, zakonnych i prywatnych. Cz. 3: Uzupełniająca pierwsze dwie*, T. 1, Sandomierz 1939.
- Minakowski M. J., *Wielka genealogia Minakowskiego (Wielcy.pl)*, wydanie z 16.09.2023.
- Sanktuarium Matki Bożej Lewiczyńskiej Pocieszycielski Strapionych Pani Ziemi Grójeckiej*, <https://sanktuarium-lewiczyn.pl/index.php/historia/proboszczowie> [24.09.2023].
- Ochniak K., „*Madonna*” *Teofila Lenartowicza w Wieliczce*, „*Modus. Prace z historii sztuki*”, III (2002), s. 27, przypis 2.
- Sojka K. T., K. Grodziska, *Świątynia z progą wieczności. W 150-lecie kościoła Zmartwychwstania Pańskiego na Cmentarzu Rakowickim*, Kraków 2012.
- Starzyński S., *Badeni Kazimierz*, PSB T. 1, Kraków 1935, s. 205-207.
- Taszycka M., *Krakowska chorągiew bracka z początku w. XVII*, „*Rozprawy i Sprawozdania Muzeum Narodowego w Krakowie*”, T. 7 (1962), s. 266-287.

- Trajdos T. M., *Bractwo św. Zofii przy kościele św. Marka w Krakowie (XV-XVIII w.)*, „Nasza Przeszłość”, R. 71, 1989, s. 5-59.
- Trajdos T. M., *Mieszczanstwo ze Spisza w szeregach bractwa św. Zofii przy kościele św. Marka w Krakowie*, „Nasza Przeszłość”, R. 129, 2018, s. 81-148.
- Zahorski A., *Malachowski Jan Nepomucen*, PSB, t. 19, Kraków 1974, s. 404;
- Zaleski Filip, [w:] *Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powszechna*, T. 18, Kraków [1929], s. 250.
- Załęski Stanisław, [w:] *Encyklopedia Wiedzy o Jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1546-1995*, oprac. L. Grzebień, Kraków 2004, s. 780.
- Zieliński Z., *Leon XIII*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, t. X, red. E. Ziemann, Lublin 2004, kol. 777-778.
- Zyblikiewicz Mikołaj, [w:] *Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powszechna*, T. 18, Kraków [1929], s. 309.
- Żukowski P. M., *Szlachtowski Feliks*, PSB T. 48/3, z. 198, Warszawa – Kraków 2012, s. 338-341.
- Żychliński T., *Złota księga szlachty polskiej*, R. 23, Poznań 1901, s. 227-228.
- „Czas”, nr 121 (30 V) 1885, s. 4.
- „Głos Narodu” nr 446 (21 IX) 1906, s. 4.
- „Nowa Reforma”, nr 121 (30 V) 1885, s. 2.

S. BARBARA BONAR CHR – jadwizanka wawelska; absolwentka Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, kustosz, starodrucznik w Bibliotece Naukowej PAU i PAN w Krakowie. Zainteresowania naukowe: dzieje Krakowa i diecezji krakowskiej w XIX-XX wieku, historia bibliotek i książek, edytorstwo źródeł, historia kultury